

Inserati se sprejemajo in velja tristoopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

O položaji.

Ustavoverna stranka je prinesla svoje sovraštvo od vlade na stranko desničarjev, ter se z vso srditostjo vanjo zaganja. Čuteča, da nima dosti trdnih tal pod seboj, začela si je zaveznikov iskati med liberalnimi kmeti, ter jih sklicuje na takozvane svobodne kmečke shode.

Opazovalo se je že delj časa neko socijalistično gibanje med kmeti v gorenji Avstriji in gorenji Štajarski; to gibanje hočejo liberalci za se porabiti, pa se bodo najbrž zmotili, ker je obrnjeno prav za prav zoper liberalno gospodarstvo, ki za kmečke potrebe nikdar ni imelo pravega razuma. Tudi socijalizem po mestih se je rodil v mlakuži liberalizma, pa je vendar njegov sovražnik postal, zato je malo verjetno, da bosta kmečki socijalizem pa meščanski liberalizem dolgo prijatla ostala. Sicer pa je to gibanje do zdaj še preveč omejeno, da bi zamoglo na notranjo politiko uplivati; priča nam le, kako se takozvani ustavoverci že za vsako bilko lové, ker so zapuščeni od zgor in od spod. — Kako so ustavoverci na suhem, vidi se tudi iz tega, ker z drobnogledom preiskavajo razmere med klubi desnice, če bi se zamogla kje kaka nesloga med avtonomisti zapaziti ali pa med nje zasejati. Vendar so bile vse take poskušnje do sedaj brezuspešne; še vprašanje zemljišnega davka se bo tako poravnalo, da se sloga avtonomistov ne bo razrušila zavolj njega.

Kolikor pa tudi ta stranka srdito okoli sebe bije, vendar se na celi vrsti nazaj umika, desničarji pa počasi napredujejo. Odločno so se postavili na noge zoper popustljivost in omahovanje vlade, in ta se čuti primorano, nagniti se bolj na desno stran. Do ministerske krize sicer menda še ne bo precej prišlo, odvrnila pa se je s tem, da je vlada obljubila, ravnati se bolj po željah večine. Odstranjenje Kalteneggerja nam je morda znamenje, da bo vlada vendar enkrat pričela, ozirati se tudi nekoliko na nas Slovence. Večina državnega zbora ne bo dalje trpela, da bi se ministra Konrad in Streit iz njenih resolucij norčevala ter jih prezirala.

Vlada sama pa je v sitnem in težavnem položaji. Z vso krivo rabljeno nevtralnostjo in popustljivostjo ni si mogla pridobiti ljubezni nemško-liberalcev; avtonomiste pa je zopet v nevoljo spravila, ker njih želja ni izpolnila. Taaffe bo skušal še en čas med strankami ali nad strankami vladati; če pa ne bo šlo, potem se bo moralo ministerstvo preustrojiti, ali pa bo moralo še odstopiti. Ravno, ker se ne vé, kdo za Taaffejem pride, ga desnica za zdaj še noče lahkomišljeno vreči, zadovoljila se bo z manjšimi koncesijami. Kedar si pa stališče dobro utrdé, zahtevali bodo avtonomisti ministerstvo po svoji volji, in takrat bo čas, ko se bo moral Taaffe umakniti Hohenuwartu. Ustavoverci pa zopet upajo, da pridejo za Taaffejem oni na vrsto, in že zdaj grozé, da bodo potem že za to skrbeli, da Čehi nikdar

več ne pridejo na vrh; predrugačili bodo volilni red tako, da bodo Čehom, Slovencem in Poljakom še nekaj volilnih okrajev vzeli. Naša stranka pa bi morala že zdaj misliti, kako bi si stališče okrepčala, zato naj bi silila na to, da se zagrizeni podporniki ustavovercev iz odličnih javnih služb odstranijo.

Politični pregled.

V Ljubljani 13. decembra.

Avstrijske dežele.

Reforma volilne pravice prišla je na enkrat v razgovor, ker so Kronawetter in tovarši stavili v državnem zboru predlog, naj se uvede občna volilna pravica. Ta predlog prišel je potem v klubih v pogovor. Desna stranka, kolikor se vé, noče za zdaj še tako radikalne premembe, ampak ona je pripravljena, volilno pravico samo nekoliko razširiti, tako namreč, da bodo na kmetih naravnost volili, ne pa z volilnimi možmi, v mestih pa hočejo tudi malim patentarjem volilni listek privoščiti. Levičarji pa so v zadregah; ako glasujejo zoper razširjenje volilne pravice, potem pač ne morejo reči, da so liberalni; ako pa privolijo v to razširjenje, škodujejo sami sebi, ker med nižim ljudstvom nimajo dosti privržencev.

Za naše slovenske poslance je lahko, odločiti se, ker vedó, da so mali patentarji po naših mestih večinoma narodni, in če bodo ti volili, potem postanejo nemškutarske zmage po naših mestih nemogoče.

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Skaženo — zakaj?

(Dalje.)

Prišel je srečno do meje, a zdelan in vtujen ko pes po dolgem lovu. Tu je po previdnem vprašanju zvedel, da so po telegrafu že nekemu laškemu judu, ki je ponarejene bankovce izdajal, nastavljene mreže na obeh straneh, da bo silno težko ušel, če sém pride. No, takih mrež bi se Janez pač ne bal, je večkrat že splazil se skoz veliko hujše; ali teži ga denar, ki bi prišel v nevarnost, če bi njega prijeli, in kaj bo Janez brez denarja! Se reče, Janez bi bil že še kaj, če bi bil sam, ali on ni sam, ima Albino.

Da, Albino! Kaj neki ona počne? Pa ne, da bi jo bili prijeli! O, to ni mogoče. In če bi jo bili prijeli, saj je čisto nedolžna, ona ni imela ne najmanjšega suma o tem, da so stotaki ponarejeni, toraj so jo morali brž izpustiti. Pa saj, ako bi bilo kaj takega zgodilo se, bi bil tast, njen oče, gotovo tudi o tem kaj znil v telegramu, da, to bi bil najprvo telegrafiral. Vendar nič vedeti, kako in kaj, to je najhujše, toraj le brž skušajmo priti čez mejo. Da se le avstrijskim paznikom uide, la-

škim se že oči zapró, ker imajo večidel odprte roke, to vé Janez iz mnogih skušenj. —

Par dni pozneje se zgodi to-le. Načelnik žandarjev v nekem kraju ob meji sedi ravno s svojima tovaršema za mizo in si preganja — kakor navadno, kedar ni v službi — čas s kartami, kar stopi v sobo precj revno oblečen človek, kakor so navadno laški delavci, in praša v slabem nemškem, zeló z laščino mešanem jeziku:

„Ali je tukaj kapitan žandarjev, prosim ponižno?“

„Da“, odgovori četovodja precj osorno; „kaj pa hočeš? Te je mar kdo okradel?“

Tovarša se spustita v smek, ker možu ni videti, da bi mu kdo mogel kaj vkrasti, tujec pa lomi naprej v svojem čudnem jeziku:

„Uganili ste, žlahtni gospodje, okradli so me, vzeli so mi moje spričevalo.“

„Kako spričevalo?“ praša zdaj četnik in se na pol po strani obrne.

„I, od predstojništva graške kaznilnice, s katerim sem se lahko izkazaval po poti, da sem res tisti Guillelmo Abati, ki je tri leta tam sedel zato — no zato, ker je enkrat v jezi tovarša bucnil, da je kar stegnil se.“

S tem pokaže Lah, kako je dregnil tovarša, pa se čoha, kakor da bi imel tiste šeste-

ronogate živali, ki po glavi hodijo, iz žepa pa privleče par povaljanih pisem, in kvasi dalje:

„Vidite, prevzvišeni gospod stotnik, to je moj rojstni, to pa moj popotni list, kakor sem ga vzel z doma, ko sem šel v Avstrijo.“

Vsi trije žandarji se umaknejo, ko klatež bliže stopi, ker še le zdaj jim vdari nekaj duh v nos, kterelega količkaj čeden nos ne more prenesti, hujši od kuge. Četnik skoči kvišku in se zadere:

„Poberi se nesnaga! Kaj imaš seboj, da tako neprenesljivo smrdi?“

„Ej, to-le je, moja popotnica“, reče klatež in pokaže precj velik kos zelene in smrdljive slanine pa ravno takega sira.

Se vé, da si zopet vsi trije maše nosove in se v stran obračajo, četnik pa sune vse skup s studom od sebe in veli osorno:

„Zdaj se pa le brž poberi, da ne boš zamradil sobe! Hajdi!“

Ali Lah dela, kakor da bi ne razumil, se izgovarja, prosi in hoče imeti kaj pisanega, češ, da ga drugače čez mejo ne bodo pustili, da pa on noče imeti sitnosti, ker je svojo kazen pošteno prestal. Kaj hoče četnik početi s tem človekom! Najbolje, če spravi to smrdljivost čez mejo, sumljiv tako ne more biti. Naj

Ustavoverci hočejo bojda s tem nagajati, da se ne bodo udeleževali delovanja v odsekih državnega zbora. Že sta Süß in Matscheko izstopila iz odseka, ki ima o davku na petrolej sklepati. Če takozvani ustavoverci res na kaj takega mislijo, potem naj raje svoje mandate odložé. Oni so poslani v državni zbor, da tam delajo in se posvetujejo; kdor se pa hoče kujati, naj raje doma ostane, kakor so Čehi naredili. Delo se bo sicer tudi brez njih opravilo, vendar je ojstre graje vredno, ako hočejo nekteri strankarske koristi više staviti od državnih.

V kratkem pridejo **volitve v gorenji Avstriji** v razgovor, in se nemškoliberalci že pripravljajo na hudo debato, ki jim pa nič koristila ne bo, ker bodo volitve brez dvoma potrjene. Nepostavnega se ni zgodilo nič, če so bili pa nekteri grajščaki tako velikosrčni, da so svoja posestva razdelili, kar ni bilo brez stroškov, to vse ni nič proti „chabrusu“ na Češkem, ktereга so nemškoliberalci ob svojem času odobraval.

Pravijo, da pride **Bosna** iz vojaške uprave pod civilno upravo, in da postane v tem slučaju Madjar Kallay glavni upravitelj nove Avstrije.

Vnanje države.

Na novo se širijo pravljice, da bo **ruski car** odstopil in vlado izročil državnemu svetu, na ktereга čelu bo stal carevič. V ta svet se bodo sprejeli bojda še Miljutin, Loris-Melikov in Abasa. — S takimi novicami smo bili že prevečkrat goljufani, zato jim nič kaj radi ne verujemo.

Grki se še zmirom na vojsko pripravljajo. Pravijo, da nabira Garibaldi na Laškem prostovoljce, ki pojdejo Grkom na pomoč.

Gladstone je še zmirom prijatelj grški stvari, pa dejansko ne bo mogel nič storiti, ker ima doma z **Irci** dosti opraviti.

Ruski listi se jako pohvalno izražajo o Gladstonu, ter mu zagotavljajo slaven prostor v svetovni zgodovini, ker se je za osvobodjenje turških kristjanov toliko potrudil, čeravno je pri tem našel toliko ovir.

laška dežela redi takega cigana! Zato ukaže žandarju, naj ga spremi do meje in še čez, tam pove straži, kako in kaj, ter strogo naroči, naj ga več nazaj ne puste.

Tako se je tudi res zgodilo. Lah je marsiral pred žandarjem, kateri je pa zarad neprenesljivega smradú bil zmiraj vsaj kakih deset korakov za njim. Ko sta unkraj meje in je žandar laški straži vse razložil, kako je s tem človekom, se prignani nenadoma spomni, da je pri žandarjih v sobi zgubil svoj nožič, toraj mora iti nazaj pónj. Ali zdaj je bila pri kraju potrpežljivost avstrijskega žandarja, laških eden pa prime pritepenca za vrat, mu dá brco in ga z grdo kletvijo zapodi. Kdo bo imel s takimi lumpi še daljšega opravka zdaj, ko je vsem tako strogo naročeno, paziti na nekega bankovčarja, ki ima tu nekje priti čez mejo! Hajdi, kamor češ, smrdljivec, ni vredno, da se bo s tabo kdo pečal! Najprej se operi, osnaži in počeši, potlej še le pridi po kako spričevalo, če misliš, da si ga vreden.

Tako zapodeni Lah pa se začne pridušati tako, da mora straža za strah pomeriti za njim s puško. Zdaj pa, zdaj cvirna Lah, kakor da bi imel peruti, vsa straža se smeje za njim in se čudi, kako da je mogel ta ktereга zabosti. Zavoljo tega nastane na straži celó pre-

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 11. decembra. (Iz državnega zbora. — Novi hišni in petrolejski davek. — Nesramnost liberalnih kričačev in njih vdanost. — Preširnova in Herbstova slovesnost.) Včerajšnja seja državnega zbora je bila prav kratka, a v nekterih ozirih važna. Volil se je odsek za Wurmbrandov predlog, v katerem ima desnica 15, levica pa 9 zastopnikov. Izmed Slovencev sta v tem odboru grof Hohenwart in dr. Tonkli. Dalje je bila sprejeta postava o žganjarstvu in sicer pri ustmenem glasovanju s 170 glasovi proti 132. Tudi Istrijanski poslanci so glasovali z večino, levičarji pa so bili vsi proti tej tolikanj koristni in potrebni postavi. Poljaki so zadnjič omejneno resolucijo umaknili in ni bilo o njej nič govorenja v veliko žalost liberalcev, ki so hoteli to nedolžno resolucijo porabiti, da bi bili zopet hujskali zoper desničarje, češ, da so se popolnoma vdali Poljakom! — V tej seji izročil je poslanec Schönerer predlog o splošnji volilni pravici, ki je pa komaj našel toliko podpore, da pride na dnevni red kake prihodnje seje. Pa prepričani smo, da bo de pokopan že pri prvem branji. Dalje je izročil poslanec Fürnkranz predlog, naj bi se vinski dac pobiral precej po vinskih hramih, kadar vinorejci prodajajo svoja vina. Tudi ta predlog našel je le komaj zadostno podporo. — Konečno je štajarski poslanec Posch, liberalen kmet, vlado interpeliral, zakaj je okrajno glavarstvo v Gmundenu prepovedalo shod kmečkih prebivalcev. Neki Kirchmaier namreč po Gornjem-Avstrijskem sklicuje take shode, ter ljudstvo bega in šunta zoper konservativne poslance, češ, da so oni krivi visokega zemljišnega davka, ki ga bode morala ta dežela vsled nove vcentitve plačevati. Dokazal sem v posebnem dopisu, da je to hudobno sumničenje in danes naj temu še pristavim, da v tistem skrivnem odseku, ki je razne dežele obsodil, koliko se jim bode naložilo novega zemljišnega davka, ni bil noben konservativen ali slovensk pooblaščenec, ampak zgolj hudi nemški liberalci, namreč naš Apfaltrern, Spens iz Šlezije, Rziha, vodja nemških Pemcev v Budejvicah, pa grof Bel-

pir med avstrijskim žandarjem in laškimi, ki se pa kmalu konča z dobro kapljico.

Prignani Lah je bil v tem že davno zginit po stranskih potih. Nihče ne gre za njim in če bi nas ne bilo, bi lahko kar zgubil se in ne bilo bi sledú za njim. Ali mi ga sledimo, zato vidimo ga, kako zavije v goščavo, tam razreže kepo sira in velik kos smrdljive slanine in z obojega zvale se tisti usnjeni mošnjički, ktere smo videli pri Janezu v R. Kaj je v njih, ne vidimo, to pa vidimo, da jih nabere na pas, slanino in sir pa brce od sebe. Zdaj gre po cesti naprej do prve boljše vasi, tam vkrene v revno hišo in čez nekoliko časa pride ž nje pošteno oblečen lašk kolon (kmet). Ta najame voz, se pelje do mesta, tam gre v štacuno h krojaču, ki ima narejene obleke, in iz štacune pride na dan lepo oblečen gospod, ki se pelje potem naravnost na kolodvor. Prvi vlak ga odpelje proti jugu.

Ali vrag, kaj je to? Na prvi postaji ob manjšem laškem mestu ukažejo vsem popotnikom stopiti z voza. Kaj pomeni to družega, kakor da mislijo, da se z vlakom pelje kak sumljiv človek? To je tem verjetneje, ker je videti nekaj pravih policajev, nekaj pa obrazov, ki že po policiji dišé.

(Dalje prih.)

rupt iz Predarelskega. In vendar zdaj kričé, da so konservativci vsega krivi! Ljudstvo v Gorenji Avstriji je res že silno razburjeno, in da bi se ta vihar še dalje ne širil, prepovedala je gospóška shod v Gmundenu. Odgovor na to interpelacijo vladi pač ne bode delal nobenih preglavic.

Prihodnja seja bo v torek 14. t. m. Na dnevnem redu sta silno važna predloga o pobiranju davkov v prvem četrtletji prihodnjega leta in o nabiranju vojaških uovincev. Levičarji neki hočejo oboje sedanji vladi odreči in so vse svoje privržence zbobnali na Dunaj, da bi morda zmagali, ako bi desničarjev kaj manjkalo. Pa tudi tem se je sporočilo, da se morajo vsi te seje vdeležiti.

Liberalni listi poročajo, da bi vlada prav rada videla, ko bi se tudi postava o novem hišnem davku rešila še pred Božičem. Tudi natočujejo večino, da bode ona glasovala za to postavo, ktere bi liberalci nikdar tudi liberalnemu ministerstvu ne bili dovolili. Pa to je prazno sumničenje. Desnica še ni sklenila podpirati in sprejeti to postavo, pač pa so posamezni poslanci ojstro grajali ta predlog in že zdaj smemo reči, da ga v tej obliki večina ne bode sprejela, ampak k večemu le tedaj, ako bodo nova bremena zadela posestnike palač in velikanskih poslopij, ne pa ubozega prostega ljudstva. Levičarji se jako motijo, ako menijo, da bode večina na vrat na nos sprejela vsaki predlog, ki ji ga vlada ali pa desnarni minister izroči.

Včeraj so imeli strokovnjaki shod, da so se posvetovali o povikšanji petrolejskega davka. Izrekli so, da bi cena petroleja poskočila pri prodaji na debelo za 40 odstotkov, pri prodaji na drobno pa celo za polovico. Ne ve se toraj, kako se bo reč zasukala, vendar pa kmečki poslanci niso tolikanj zoper povikšanje tega davka, ker bode potem njim na korist v ceni poskočil loj in domača olja, vendar pa po pravici tirjajo, da se mora potem davek naložiti tudi na plin, s katerim razsvitlujejo meščani svoje ulice in svoja poslopja.

Kako nesramni so liberalci in kako se vsake prilike poslužujejo za svoje strankarske namene, to se je pokazalo te dni zlasti tukaj na Dunaji. Raznesla se je bila namreč novica, da so vso hišno opravilo za stanovanje cesarjeviča Rudolfa in njegove neveste naročili v Parizu in da bo to znašalo več ko 1 milijon goldinarjev. Vsled tega so se jeli Dunajčani kujati, češ, da ne bodo napravili nobene slovesnosti o poroki, ako se te reči ne izdelajo doma. Župan in nekteri odborniki so tekali okoli dvornih vradov, da bi to zadevo poravnali. Pokazalo pa se je, da je bilo vse to le izmišljeno. Nova hišna oprava ne bode stala čez 1 milijon, ampak 120.000 glđ., in se ni naročila na Francoskom, ampak tukaj na Dunaji. Podvzetnik je pač rodom Francoz, pa avstrijski državljan in ima tukaj tovarno, v kateri dela 250 domačih delavcev. Kar on sam ne izdeluje, naročil je vse pri domačih dunajskih kupcih, in le kakih 8000 glđ. pojde na Francosko za svilnate cefe in franže, ki se izdelujejo v Lijonu in jih tukaj ni dobiti. Dvorni urad je v pogodbi z omenjenim obrtnikom tudi izrekoma zahteval, da se mora pri izdeljavi naročenih reči ozir jemati na domače obrtništvo. Liberalci so se toraj zopet enkrat hudo blamirali ali osmešili pred svetom. Toda kdo je tega kriv? Čujte in strmite? Noben drug ne, kakor konservativna vlada in večina državnega zbora. Liberalna vlada, pravi „Wien. Allg. Zeitung“, ki je bila v zvezi z domačimi obrtniki, in bi bila vsled tega precej lahko reč

poravnala, ako bi bili hotli dvorni uradi kje drugje hišno opravo naročiti. Plemenitaži in konservativci te zveze nimajo, zato jim ni tudi nič mar za to, kje se kaj izdeluje. Tako modrovanje pač zadostno priča, da so liberalci začeli pešati na duhu, in da niso sposobni za resno delovanje. Oni znajo res dobro rogoviliti in obstoječe razdirati, kaj dobrega in koristnega pa še niso vkrenili ali ustanovili!

Beseda, ki jo je bilo 8. t. m. napravilo dijaško društvo „Slovenija“ Preširnu na čast, bila je jako sijajna. Vdeležilo se je te veselice mnogo dijakov, pa tudi drugih tukaj bivajočih slovenskih rodoljubov, kakor državnih poslancev, profesorjev itd. Še predsednik državnega zbora grof Coronini je bil prišel za nekoliko časa v dvorano, kjer so mu navzoči državni poslanci čestitali k novemu odlikovanju. Postal je namreč skrivni svetovalec cesarjev. Liberalci pa so obhajali v hotelu „Goldenes Lamm“ šestdesetletnico Herbstovo, ktere se je tudi grof Coronini vdeležil, kar mu pa „Politik“ nekoliko oponaša, češ, da ni bilo prav se te strankarske demonstracije vdeležiti. Izmed reči, ki so se tam godile, omenjam le to, da je Schmerling vodstvo Nemcev izročil zdaj Herbstu, in da bode vsled tega mirno umrl, ker vé, da je njih osoda v dobrih rokah!

Iz Zagreba 11. t. m. (Izv. dop.) Težko je opisati sedanje življenje v Zagrebu. Strah in nada se vrstita brez prestanka. Bil je nekoliko dni mir, sicer ne tak, kakor bi človek sodil po zagrebških časnikih, ki so poprijeli bili po mojem mnenju čisto krivo načelo, da je bolje vse tajiti, kakor pa resnico govoriti. Pa vendar bil je priličen mir pod zemljó, a popravki na hišah in cerkvah so lepo napredovali. Na gimnaziji in vseučilišču na primer se je popravljalo in krpalo skor vsako noč do polnoči in res so popravki vspevali tako, da se je mesec dni po prvem potresu mogla oglasiti spet redovita šola. Begunci so se po malem spet vračali k svojim ognjiščem in vse je živelo v veseli nadi, da se bode skorej povrnil spet toliko zaželeni mir, da bode odlegla mora, ki tako silno pritišče prsa naša. Kar nas 8. t. m. zjutraj ob pol ene spet strašno preplasi silen potres, ki na srečo ni dolgo trajal. Spet je strašno bučalo pod zemljo, stene so škripale in vse pohištvo je poskakovalo. A od tega časa nam spet ni miru. Ponavljajo se potresi večkrat, zlasti pa vsake noči pride silnejši udarec, ki potrese vsacega v dušo in srce. Se vé, da se šole v takih okolišnih niso v srečen čas odprle. Vrnilo se je sicer blizo dve tretjini dijakov, ali podučevanje se uspešno imenovati ne more. Danes se je šolski čas samo malo potreslo, tako malo, da mnogi celó nič niso čutili, a vendar so skočili učenci na noge in moral sem skočiti pred vrata, sicer bi bili v divjem begu planili čez stopnjice in mógla bi se bila velika nesreča dogoditi. — Da se potresi niso te dni tako silno jeli ponavljati, bile bi šole že v najlepšem redu.

Po mestu se povsod marljivo dela in popravlja. Hiše, ki jih ni več rešiti, so že podrte ali pa se podirajo. Turna pri cerkvi sv. Katarine ni več, pri frančiškanski cerkvi ga kmali ne bo. Žalibog da moramo čuti veččake trditi, da tudi staroslavne cerkve sv. Katarine in sv. Marka, ki se je, kakor sem že pisal, tako lepo počela popravljati — popravki stali so že 80 tisoč gld., ni več rešiti. Pri stolni cerkvi upajo, da se bode vsaj večina mogla ohraniti. Tudi na orjaškem zvoniku stolne cerkve se popravlja. Za zdaj se vidi, da se mora do zvonov podreti. Sreča v vseh teh britko-

stih nam je mila, mehka zima, da se vedno lahko dela, in da reveži ne pozebajo tolikan, kar je velika dobrota. Z Bogom!

Od Soče, 6. decembra. (Kako se vresničuje v Primorju ravnopravnost; ljudsko številjenje, in nemški slog ali besedni sklad; ojstrost policije na mejni postaji in javna varnost; nelojalnost goriškega magistrata.) Kakor vidite iz obsežnega napisa, imam danes polni koš gradiva, da ne vem, kje bi prej začel. Pa naj začnem pri tem ali onem predmetu, Vam nimam nič veselega poročati.

Ravnopravnost, do ktere smo bili — soditi po sklepih sklenjenih v poslednjem zasedanju drž. zbora —, prišli za dober korak, naprej, je ravno tam, kakor je bila pred leti. Ne le da se „švabéka“ (hrvaški zaničljivi izraz za nemškutarjenje) naprej po vseh srednjih šolah, nam 47. l. „Soče“ še bolj žalostne sklepe krajnih, okrajnih in deželnega šolskega sveta naznanja, kar se v sedajni dobi skoraj neverjetno dozdeva, da je namreč vsled omenjenih sklepov raznih šolskih med seboj tesno zvezanih svetov začelo že na Krasu na ljudskih šolah ponemčevati, t. j. mesto mladost olikovati na najljajši podlagi maternega jezika, se jej dela omika nemogoča, kajti v tem gremo nazaj, ne naprej. Ali se ne pravi to v obraz biti in z nogami teptati 19. §. in sklepe letošnjega drž. zbora? Ko bi se naš narod res javno odpovedal jezikovi ravnopravnosti, ktera mu gre po božjih in človeških zakonih, potem bi bilo ravnanje raznih šolskih svetov na svojem mestu. Da je pa temu narod ravno nasproten po ogromni večini, nam kažejo sklepi taborov in vse slovensko časništvo in to bi imelo že brez 19 §. pri vladi merodajno biti; kajti ako se pravi, da je narodov glas božji glas (sicer ne vselej in ne povsod brez izjeme), potem je gotovo splošno narodovo zahtevanje za vživanje ravnopravnosti glas božji; kajti Bog nam je dal slovenski jezik zato, da ga moramo in smemo vselej in povsod rabiti, in kdor je temu protiven, kljubuje Bogu, ki je nas kot Slovence vstvaril, a ne za Nemce ali Lahe.

Ravno taka se nam godi še vedno po uradnihah. Tržaški namestnik ne umè dveh tretjin svojih podložnih. Še se pripoveduje neka smešna pa resnična dogodba, kaj da se je g. namestniku pri obiskanju v B. zgodilo. Ondotni župan, ki lomi nemščino le za silo, se je dolgo učil na pamet neki nemški od drugega sestavljen nagovor, s katerim je hotel ces. namestnika dostojno pozdraviti, ali zadnji čas, ko je hotel še enkrat dotični pozdrav prečitati, ga po nesreči zgubi, a se vendar loti dohajajočega visokega gosta v nemščini pozdravljati ter v strmenje vseh se mu nit govorenja kar nagloma vtrga, da ne more naprej ter v zadregi se obrne celó k poslušalcem rekoč: „O wie habe ich mich blamirt!“ Gosp. namestnik pa mu reče: „Ist schon gut, ich weiss schon, was sie sagen wollen!“ —

Da je okrajni komisar laški conte Manzano, ki ne zna nič slovenščine in še manj hrvaščine, v čisto hrvaškem okraju na Volovskem okrajni glavar postal, to je tudi lepa ilustracija izvršenja 19. §., in takih izgledov je vse polno.

Da mora pa nemščina povsod slovenščini za varhinjo služiti, nam kaže tudi nedavni ukaz našega okr. glavarja, kteri je onim županom, ki so dali po svojih srenjah le slovenske napise na tablah napraviti, zapovedal, da morajo brez odloga tudi nemške pristaviti, kar je občinam brez potrebe nekaj več stroškov napravilo. Zato je nekdo k tem nemškim napisom

pristavil smešne besede, da smo zdaj res tudi mi „tajčkrajnarji“ postali.

Ljudsko številjenje se ima po nalogu namestništva v januarji 1881 po vsih krajih vršiti, a tudi ta naredba, ktero imam v rokah, je pisana v taki nemščini, da sem jo moral večkrat prečitati, predno sem jo prav razumel. Tako čudna je večkrat uradna nemščina, da bi za tako trdo nemško pisano nalogo na goriški gimnaziji dijak dobil najmanj dvojko. Tu se večkrat ne ve niti kaj je glavni, niti kaj stranski stavek. Da bi se že enkrat tega nevkretnega nemškega „Michelna“ za vselej znebili in otréslil!

Dne 29. novembra so vstavili nekega slovenskega mladenca na meji v Karminu, ter mu naša policija, akoravno je plačal že vožnjo do Bologne, ni pustila potovati v Italijo, kamor je bil po svojih željah po prošnji dobrega prijatelja v meniški red že sprejet. Prosi potem naše okrajno glavarstvo, da bi mu dalo potni list v inozemstvo, ali zastonj; pošten mladenec ni bil vlišan. Šel je pa vkljub temu, na kak način, si lahko mislite! Tu bi se lahko vprašalo, zakaj zabranjuje vlada takemu poštemu mladenču iti čez mejo, ko je imel že vsa druga potrebna spričevala v redu? Je li to postavno?

Cesta od Gorice na Tolminsko je od nekaj mesecev sém postala zeló nevarna, zlasti ponoči. Nedavno so ubili blizo „dolge Njive“ neko deklo, ki je imela nekaj zasluženega denarja pri sebi, in ko so jo ubili, so jo nesli k vodi Soči, češ, da se je sama utopila. Govori se, da so bili dotični morilci brž ko ne iz Gorice, ker so pri njej v Gorici videli, da nese seboj več denara. Pred 14 dnevi so pa oropali ponoči nekega kupca na ravno tej samotni cesti tudi blizo hiše „dolge Njive“ imenovane. Tu je bilo več razbojnikov, kakor je močno ranjeni kupec pravil, kakih 10–12. Sodi se, da so od unstran meje, kjer je še drugačna revščina, kakor pri nas! Zato pa tudi laška vlada daje rada vsakemu potni list, ki jo za to prosi, da si išče kruha v toliko sovraženi Avstriji, kajti domá ga je borno malo za toliko obljudeno deželo, kakor je Italija. Navdušenje za Italijo se je vsled tolike revščine silno ohladilo, kajti le redko je videti v laških mestih še kako sliko na oknih, ki bi predstavljala tega ali onega laškega osvoboditelja! Pravil mi je neki premožni Videmčan, da zdaj ne marajo videti v javnih krajih ne podob svetnikov ne laških osvoboditeljev, ker obetalo se nam je prej, da bomo spavali na rožcah, ali zdaj vidimo, da iz teh rožic so postali sami trni, na katerih moramo hoté ali nehoté ležati.

Še nekaj naj Vam v kratkem poročam! Ko se je 3. okt. t. l. z veliko tudi cerkveno slovesnostjo blagoslovljala zastava goriškega veteranskega društva, ni mestni magistrat, kakor bi se spodobilo, hotel razobesiti nad magistratno hišo mestne zastave, kar so želeli vsi lojalni Goričani; nad to nelojalnostjo so se pošteni in zvesti Lahi zeló jezili, kakor sem sam slišal iz njih ust. Zdaj se je zaradi nekega malenkostnega pričkanja v „Eco del Litorale“ župan dr. Deperis še odpovedal častnemu diplomu, ktere ga mu je veteransko društvo poslalo. Vsled tega je izstopil tudi načelnik veteranskega društva pl. Catinelli v zameno tega pa iz mestnega starešinstva, ravno tako tudi svečarski fabrikant g. Strekelj. Tako lahko spoznajo čitatelji „Slovenca“, kje je zvestoba, pa tudi resničen izrek, ki pravi, da „nehvaležnost je plačilo svetá“, kar skušamo že dolgo ravno mi vselej neomahljivo prezvesti Slovinci! Bog nam pomagaj, kakor tudi

tebi „Slovenec“, da postaneš z 1881. letom zares dnevnik in pravo glasilo našega slovenskega pa katoliškega naroda, v katero ime pomoz Bog!

Z Jalape v Meksiki 29. sept. *) V zadnjem dopisu sem Vam razkladal žalostni sad liberalizma v tej nesrečni deželi, danes nadaljujem o boji, ktereга bje liberalna stranka s konservativno, v katerem je zadnja vlado pustila prvi — vsi deželi na kvar.

Po propadu Comonforta se je Juarez v predsedstvo vsilil. Zdaj se je začel boj, liberalci so zlekli k sebi vso sodrgo, konservativci pa so imeli na svoji strani poštene možake, za generale ne načelnikov tolovajev kakor liberalci. Vojska je bila huda, vničilo se je cerkvenega in javnega, pa tudi privatnega premoženja brez števila; prekucij je bilo brez konca in kraja, od leta 1821, kar je Meksika svobodna država, je imela več predsednikov, kot štela let. Kako se je godilo s cerkvami, samostani, gradovi itd., sem že v zadnjih pismih pravil; in to se je godilo po postavi, izdani od Juareza; brezštevilne razvaline in opustošena, prej tako rodovitna zemlja je zdaj najsičajnejša priča o tem. Sosedni Amerikanci so obe stranki podpirali z orožjem in denarjem, dokler se tudi med njimi samimi ni punt vnel. Na to so liberalci naredili postavo, po kateri bi se tujim ljudem in državam ne plačevale obresti od državnih dolgov. To pa je spravilo na noge Španjce, Francoze in Angleže; poslali so sem precej vojnega brodovja, ali ker je v Verakruci sila veliko vojakov mrzlica, „vomito“ imenovana, pobrala, ste se Angleška in Španjka jeli pogojevati z liberalci, katerih poverjenik Dablado ji je v vasi Soledad pripravil med sabo do razpora, da ste sklenili mir pod pogoji, ki se niso in se ne bodo nikdar spolnili. Le Francoska je ostala zvesta konservativcem, Francozi so s temi združeni šli naprej v deželo, pa v Puebli, mestu s kakimi 80.000 prebivalci, so jih liberalci vstavili in zagnali nazaj do Orizave; tu so počakali nove pomoči s Francoskega, čez eno leto so zopet drli naprej in vzeli s silo Pueblo, za to glavno mesto in vso deželo od južne Oajake do severne Čihuahue. In to je bil vzrok, da je prišel sem cesar Maks, čegar nesreča in žalostni konec je še vsakemu v spominu.

Za Maksom je vsilil se Juarez na predsedniški stol, s ktereга je pahnil postavnega naslednika J. Gonzaleza Ortego, konservativna stranka je bila ob tla, zgubila je namreč vse poštene in hrabre voditelje (generale). Ali kmau so začeli zoper Juareza rovati — ne konservativci, marveč premagovalec Francozov, Miguel Nagrete, ki je l. 1868 napal Pueblo in tam nabral 7000 vojakov, toda je bil premagan. L. 1871 se je spravil na noge sedanji predsednik Diaz zoper Juareca, pa tudi ta ni zmagal, drugo leto je pa bil skoro popolnoma vničen. L. 1872 je Juarez nagloma brez vse bolezn umrl, potem pa je prišel po postavni poti, t. j. po volitvi, na prestol sedanji predsednik Porfirio Diaz.

Prvo delo njegovo je bilo, da je spravil iz državnega zbora vse konservativne poslance, ki niso marali priseči na ustavo od l. 1857; potem je hotel med državne postave vrniti vse Juarezove naredbe in ukaze, skovane proti katoliški veri in cerkvi; in da je bilo to vse v lepi harmoniji, je segnal iz dežele usmiljene sestre sv. Vincencija paduanskega; s tem pa je šlo tudi okoli 800 meksikanskih deklet, ve-

čidel iz bogatih, poštenih in spoštovanih hiš v tuje dežele, ker svojih sester in učiteljic niso hotele zapustiti ter rajše se odpovedale mili domovini, ko tem in veri. Zato je v tujini najti več meksikanskih deklet ko mož in žen. (V Tibetu in na Kitajskem je osem teh sester prestalo mučenstvo za vero.) Meksikanke so zelo usmiljenega čutja in milega pa tudi občutljivega srca, potrpežljive, pobožne, za krščansko vero goreče; žene so možem vskozi zveste, kar se pa o moških žalibog ne more reči, so že preveč razjedeni po liberalstvu. Po državni in hišni postavi so preveč zaprte v hišah, zato svojih dobrih lastnosti ne morejo vporabljati tako v korist človeštvu, kakor Vaše Slovenke. Posebno tu v Jalapi imamo duhovite pisateljice in skladateljice, ki skladajo operete in cerkvene napeve, da je veselje; med temi je ena, Marija Perez Redondo, o kateri bi bilo le želeti, da bi šla do popolnosti izobraziti se na kak konservatorij; v malo minutah postavi kako melodijo, v četrto ure kak ples itd. Jaz milujem že naprej njeno osodo; naša vlada ne podpira nobene umetnosti, še obrtnije ne, deklé ni premožno in tako bo po sili in zoper voljo omoženo ter zaprto v hišo neljubljenega moža, za čegar početje se še brigati ne bo smelo.

Pregnane usmiljene sestre so sprožile prošnjo do državnega zbora, da bi smele priti nazaj; na prošnji je bilo več ko 800.000 podpisov, pa vse ni nič izdalo, namesto njih imamo zdaj drugo vrsto „usmiljenih sester“, o katerih sem Vam že v zadnjem pismu obširneje poročal. Kjer so prej ponižne nune Boga molile in revežem vsak dan po dvakrat živež zastoj dajale, so zdaj nesramnice, katerih je toliko, da n. pr. v glavnem mestu plačujejo na mesec po 8400 dolarjev davka od svoje „obrtneje.“ Nasledki so strašni, mladenčci se spridijo že v najnuježnejših letih, zakonov je vsako leto manj, temveč pa zapeljanih deklet, ker revščina silno napreduje pod blagim liberalnim žeslom.

„Pa so vendar davki nizki,“ bo morda kdo ugovarjal. Ne, tudi ti so veliki, previsoki. Pač je vsak, kdor se je za predsednika ponujal, obetal, da jih bo znižal, pa vsak je le iskal, na katero reč, na kakega človeka bi se dal še davek naložiti. Tako tudi sedanji predsednik Diaz, ki se razen tega odlikuje še s posebno krutostjo in neprizanesljivostjo. Koliko svojih sovražnikov in upornikov je že dal postreliti! S tem se je celó svojim bratom „prostomavtarjem“ (frajmaurerjem) tako zameril, da so ga po občnem sklepu iz svoje družbe izvrgli.

(Dalje prih.)

Domače novice.

V Ljubljani, 14. decembra.

(Vit. Kaltenegger gre.) Ko smo zadnjič te besede zapisali, še nismo prav vedeli, če so popolno gotove. Ali zdaj je ta novica gotova. Po njegovem odhodu je izpraznjeno mesto deželnega glavarja kranjskega, potem — če se odpove — mesto deželnega poslanca ljubljanskega in pa odbornika mestnega. Iz tega že se vidi, da nemškutarska stranka z njim zgubi veliko, ne le samo vodjo in glavni steber. In s tega ozira privoščimo mi prav s srca gospodu dvornemu svetovalcu, da pride zdaj na višje mesto, za katero je gotovo zmožen, kajti marljivosti, delavnosti in velike izurjenosti v uradnem poslu mu ne bo nihče odrekal. Škoda, da si je s svojim političnim vedenjem skazil spoštovanje, katero bi mu bili tudi mi skazali ob njegovem odhodu. Tako pa, kakor je, mu želimo le srečno pot in dobro srečo na novem

mestu, za katero je prav sposoben mož in to tem bolj, ker v svojem uradniškem delovanju ne bo moten po postransk h političnih opravilih.

(Za številjenje ljudstva,) ki se ima vršiti 31. t. m., razglasa ljubljanski župan, kaj ima vsak hišni gospodar storiti. Obširneje določbe prinesemo prihodajoč, pa jih bo menda tako vsak gospodar v hišo dobil. Kako se za to pripravljajo po deželi, nam ni znano, ker še od nikoder nismo dobili nobenega dopisa o tem.

Razne reči.

— „Slovinac“, časnik v Dubrovniku (Ragusa), piše v svojem poslednjem listu o našem rojaku to-le: „Dr. Anton Starč, c. kr. zdravnik polka Weberjevega, je prestavljen iz Dubrovnika v Zadar. Kakor čujemo, bil je prav dober zdravnik, vse ga je spoštovalo in priznavalo. Prav mnogi meščanov obžalujejo njegov odhod, ker so mu hvaležni, da jih je vspešno in ljubeznjivo zdravil, najbolj pa siromaki, katerih ni le zastoj zdravil, marveč jim še z lastnim denarjem pomagal, za kar ga blagoslavljajo. On je bil blag in priljuden, ravno one nature, s katero se odlikuje naš bratski slovenski narod; temu narodu je dr. z dušo in s telom vdan. Naj mu bo sreča mila!“

Einfielder-Kalender

Ausgabe für Oesterreich-Ungarn.

für das Jahr 1881.

Einundvierzigster Jahrgang.

80 Quart-Seiten. Reich illustriert.

Mit 250 Gratis-Prämien im Werthe von 1500 Kr.

Preis der Ausgabe I mit Stempel 25 Nkr.

„ „ „ II „ Stempel 33 Nkr.

Vorräthig bei: Kathol. Buchhandlung,

(12)

Laibach.

Ravno je na svetlo prišla ter se dobiva v katoliški bukvarni

Artemizia,

nemška zgodovinska pripoved iz dobe rimskih cesarjev od R. Adolfa. (Sesko razpodi resnica. Sv. Tomaž.) — V 8° 21 pol, velja 1 gl. 50 kr. Lepo v platni vezana, s pozlačnimi platnicami 2 gl. 4 kr. V tej zgodbi se podá izobraženim bralcem popis življenja in trpljenja prvih kristjanov iz višjih, imenitnejših stanov. Pisatelj kaže v vsakem odstavku, da je res mojster v izrazovanju raznih značajev.

Knjiga se zlasti priporoča za darila o božičnih praznikih. (3)

V katoliški bukvarni

se dobiva:

1. Pet Božičnih pesem; post. g. Leop. Cvek. So prav pripravne za prihodnje Božične praznike. (1)

2. Božična pesem. Stara, nekoliko oglašena po č. g. M. Lendovšek-u. Napev naroden.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.

*) Došlo že 26. oktobra, pa zavoljo pomanjkanja prostora do zdaj odloženo. Vredn.